

§ 10 tilladelse til ammekvægproduktion

Møllevej 1, 6440 Augustenborg

*Meddelt:
8. april 2015
Sønderborg Kommune
Land og Natur*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøtilladelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 10 på Mallevej 1, 6440 Augustenborg matr. nr. 26, Asserballe Ejerlav, Asserballe til udvidelse af dyreholdet til:

- 55 ammekøer over 600 kg.
- 25 småkalve 0-6 mdr.
- 33 opdræt tung race 6-27 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 0-6 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 6 mdr. – slagtning
- 1 so,
- 10 smågrise 7,2-32 kg
- 10 slagtesvin 32-107 kg
- 5 får med lam,
- 2 heste 300-500 kg og
- 1 hest 500-700 kg

i alt 74,9 dyreenheder. Samt opførelse af nye stald/foderlade på 55 x 36 meter øst for eksisterende gyllebeholder.

Sønderborg Kommune meddeler tilladelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Tilladelsen er meddelt i henhold til § 10 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Tilladelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen. Tilladelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunes vurdering og vilkår.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens samlede arealer.

Kort beskrivelse af det ansøgte projekt

Tilladelsen til Møllevej 1, 6440 Augustenborg er udarbejdet på grundlag af virksomhedens ansøgning modtaget 30.10.2012 samt supplerende oplysninger modtaget i perioden fra marts 2013 til marts 2015.

Der er ansøgt om at udvide dyreholdet fra:

- 1430 slagtesvin 30-102 kg,
- 18 ammekøer over 600 kg,
- 9 kvier/stude 6 mdr. – kælvning/slagt og
- 30 tyrekalve 0-6 mdr.

i alt 57,6 dyreenheder

til:

- 55 ammekøer over 600 kg.
- 25 småkalve 0-6 mdr.
- 33 opdræt tung race 6-27 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 0-6 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 6 mdr. – slagtning
- 1 so,
- 10 smågrise 7,2-32 kg
- 10 slagtesvin 32-107 kg
- 5 får med lam,
- 2 heste 300-500 kg og
- 1 hest 500-700 kg

i alt 74,9 dyreenheder.

Der opføres en ny stald/foderlade 20 meter øst for gyllebeholderen. Stalden bliver 55 x 36 meter og skal delvist bruges til opstaldning af ammekøer og ungdyr, og delvist til foderopbevaring.

Ejendommen er placeret i god afstand til vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, naboskel, eksisterende og fremtidige byzoner og sommerhusområder samt lokalplanlagte områder i landzone.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af tilladelsen ikke gennemført en nabohøring, da der ingen naboer er beliggende indenfor konsekvenszonen, som er 180 meter.

Et udkast til tilladelsen har været i partshøring hos ansøger Martin Petersen i perioden 31. marts 2015 til 8. april 2015.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 8. april 2015. Og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Tilladelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Land og Natur afdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler anlæg:	Christina Petersen
Sagsbehandler arealer:	Susanne Bigum Mortensen
Sag nr.:	12/54191
KS:	LKAO

INDHOLDSFORTEGNELSE

Ansøger og ejerforhold	7
1. BESKRIVELSE OG VURDERING AF ANLÆGGET	8
1.1. Landbrugets dyrehold	8
1.2. Husdyrgødningsproduktion	9
1.3. Anlægget, indretning og placering	10
1.4. Bedste tilgængelige teknik (BAT)	11
Gener fra anlægget	13
1.5. Støj	13
1.6. Luft/lugt, støv og lys	13
1.7. Restvand	14
1.8. Flue og rotte bekæmpelse	15
1.9. Affald	15
1.10. Ammoniak og natur	16
1.11. Natura 2000	18
1.12. Bilag IV- og Rødliste-arter	18
2. AREALER	19
BESKRIVELSE OG VURDERING AF AREALERNE	19
2.1. Harmoniareal	22
2.2. Lokalisering og planmæssige forhold	22
2.3. Påvirkninger af søer og vandløb	22
2.4. Opland til søer og vandløb	22
2.5. Påvirkning af fjord & hav	23
2.6. Nitrat til grundvand	25
2.7. Beskyttet natur	26
2.8. Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	27
2.9. Natura 2000	29
2.10. Beskyttede sten- og jorddiger	31
2.11. Kultur- og fortidsminder	31
3 HØRING	31
4 KONKLUSION	31
5 KLAGEVEJLEDNING	32
VILKÅR	1
GENERELT	1
EGENKONTROL OG DOKUMENTATION	1
HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	1
HUSDYRHOLDETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD	2
SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND	2
GØDNINGSPRODUKTION OG -HÅNDBLING	2
STØJ FRA ANLÆG OG MASKINER	3
FLUER OG SKADEDYR	3
STØV FRA ANLÆG OG MASKINER	3
RÅVARER OG HJÆLPESTOFFER	3
DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD	4
TRANSPORT	4
HUSDYRBRUGETS OPHØR	4
PÅVIRKNING FRA AREALERNE	4
BILAG	5

1. ANSØGNINGSSKEMA
2. KORT OVER ANLÆGGET
3. KORT OVER NY STALDBYGNING
4. NATURA 2000
5. KORT OVER OVERFLADEVAND
6. KORT OVER GRUNDEVAND
7. KORT OVER BESKYTTET NATUR
8. KORT OVER PLANMÆSSIGE FORHOLD
9. LOVGRUNDLAG

Ansøger og ejerforhold

CVR-nr.: 20748184
P-nr.: 1004487375
Adresse: Møllevej 1, 6440 Augustenborg
Kommune: Sønderborg
Matr.nr.: 26, Asserballe
Ansøgerens navn: Martin Petersen
Adresse: Møllevej 1, 6440 Augustenborg
Kontaktperson: Martin Petersen
Telefon: 74473990/40250064
Ejer af ejendommen: Martin Petersen

1. Beskrivelse og vurdering af anlægget

1.1. Landbrugets dyrehold

På ejendommen er der tilladelse til et dyrehold på:

- 1430 slagtesvin 30-102 kg,
- 18 ammekøer over 600 kg,
- 9 kvier/stude 6 mdr. – kælving/slagt og
- 30 tyrekalve 0-6 mdr.

i alt 57,6 dyreenheder.

Der ansøges om at udvide dyreholdet til:

- 55 ammekøer over 600 kg.
- 25 småkalve 0-6 mdr.
- 33 opdræt tung race 6-27 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 0-6 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 6 mdr. – slagting
- 1 sø,
- 10 smågrise 7,2-32 kg
- 10 slagtesvin 32-107 kg
- 5 får med lam,
- 2 heste 300-500 kg og
- 1 hest 500-700 kg

i alt 74,9 dyreenheder.

Ejendommens årlige dyrehold/produktion er udregnet efter "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug" nr. 853 af 30.06. 2014. Antallet af dyreenheder kan ses tabel 1 og udgør før og efter ændringen/udvidelsen hhv. 57,6 og 74,9 DE.

Tabel 1: Dyreholdets størrelse

Art og vægtklasse/alder	Før udvidelse		Efter udvidelse	
	antal	DE	antal	DE
Slagtesvin 30-102 kg	1430	36,7	0	
Ammekøer over 600 kg	18	12,9	55	39,3
Småkalve tung race 0-6 mdr.			25	6,7
Opdræt tung race 6-27 mdr.	9	4,5	33	16,5
Tyre (antal producerede) tung race 0-6 mdr.	30	3,5	30	3,6
Tyre (antal producerede) tung race 6 mdr.- slagt			30	7,5
Søer			1	0,2
Smågrise 7,3-32 kg			10	0,1
Slagtesvin 32-107 kg			10	0,3
Får med lam			5	0,7
Heste 300-700 kg			2	0,7
Heste 500-700 kg			1	0,4
I alt dyreenheder		57,6		74,9

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår til, at dyreholdet til enhver tid skal kunne holde sig indenfor antallet af dyreenheder på 74,9 DE beregnet efter den på meddelelsetidspunktet gældende Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Der tillades mindre udsving indenfor kategorierne, så længe det samlede antal dyreenheder ikke overstiger 74,9 DE. For at sikre at miljøbelastningen ikke overstiger, hvad der er givet tilladelse til, stiller Sønderborg Kommune vilkår til, at der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år. Driftsjournalen kan bestå af en logbog eller en produktionskontrol.

1.2. Husdyrgødningsproduktion

På ejendommen er der en gyllebeholder på 165 m³ fra omkring 1985. Beholderen har sidste gang haft beholderkontrol den 1. april 2009.

Der er på ejendommen ligeledes en møddingsplads på 550 m². Pladsen kan rumme 600 m³ møg. Der er en mindre betonmur på to af siderne (der er beton på den anden side af muren). På de sidste to sider er der randzone. Der er afløb fra pladsen til gyllebeholder.

Der er i den nye stald en opbevaringskapacitet på 550 m³.

Tabel 2: Gødningstyper og –mængder samt opbevaringskapacitet

	Før udvidelsen m ³ /år		Efter udvidelsen m ³ /år	
	Mængde	Kapacitet	Mængde	Kapacitet
Flydende gødning(overfladevand og møddingsvand)	385 m ³	165 m ³	385 m ³	165 m ³
Fast gødning	*	600 m ³	1559 m ³	1150 m ³

* det er ikke relevant at udregne tidligere dyrehold.

Der er opbevaringskapacitet til 9 måneder for fast gødning og 5 mdr. for flydende (primært regnvand fra møddingspladsen)

Der er lejet opbevaringskapacitet til den overskydende flydende gødning.

Tabel 3 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres og modtages i den ansøgte produktion.

Der modtages minkgylle svarende til 71,36 DE. Derud er der primært dybstrøelse fra egen produktion.

Tabel 3. Oversigt over husdyrgødning

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Dybstrøelse	7269 kg	1035 kg	45	74,9
Modtaget husdyrgødning minkgylle	7677 kg	1681 kg	70	71,36
I alt til rådighed	14.949 kg	2716 kg		146,26

Der fraføres ikke gødning.

Miljømyndighedens vurdering

Det er miljømyndighedens vurdering, at der er tilstrækkelig kapacitet til opbevaring af husdyrgødning. Der stilles vilkår om, at der skal være 9 måneders opbevaringskapacitet.

1.3. Anlægget, indretning og placering

Anlægget er i det følgende defineret som både dyrehold, driftsbygninger og opbevaringsanlæg. Anlæggets beliggenhed fremgår af bilag 2.

Anlægget er placeret så afstandskravene til bl.a. nabobeboelse, vandløb, søer, naboskel og byzone, vandforsyningsanlæg, levnedsmiddelvirksomhed (jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 6-8) overholdes, se tabel 3 og 4.

Der ansøges om at opføre en ny stald/foderopbevaringslade. Denne lade vil blive opført 20 m øst for gyllebeholderen og 15 m fra offentlig vej, se bilag 2. Bygningen opføres i mørkegrå trapez stålplader. Den bliver 55 meter gange 36 meter i alt 1980 m². Ca. halvdelen af bygningen indrettes til stald. Dyrene skal gå i dybstrøelse og foderbordet hæves ca. en meter over det resterende gulvareal i bygningen. Dybstrøelsesarealet deles op i 3 store bokse med plads til 16 køer med kalve i hver boks. Samt 5 mindre bokse med plads til 7-8 stykker opdræt i hver boks. Se bilag 3.

Resten af laden indrettes til opbevaring af foder til dyrene.

Der etableres afløb jævnt fordelt i laden. Afløbene føres til gyllebeholder

Ifølge Kommuneplan for Sønderborg Kommune ligger anlægget i landzone. Der er ingen lokalplan for området. Afstandskrav fremgår af tabel 4.

Tabel 4: Aktuelle afstande samt afstandskrav fra den nye bygning

Afstand fra anlæg til:	Afstandskrav	Aktuel afstand
Ikke almene vandforsyningsanlæg	25 m	Længere end 25 meter
Almene vandforsyningsanlæg	50 m	Længere end 25 meter
Vandløb, (herunder dræn) og søer	15 m	Længere end 15 meter
Offentlig og privat vej (>der ikke er ejet af ansøger)	15 m	15 meter til offentlig

		vej
Levnedsmiddelvirksomhed	25 m	Længere end 25 meter
Naboskel	30 m	Længere end 30 meter
Beboelse på samme ejendom	15 m	Ca. 63 meter

Bygningernes indretning og drift fremgår af tabel 5. Bygningsnumre henviser til bilag 2.

Tabel 5: Indretning og drift

Bygning/ anlæg	Før udvidelse		Efter udvidelse	
	Anvendelse	Antal stipladser	Anvendelse	Bokse
1.	Beboelse	-	Beboelse	-
2.	Garage	-	Garage	-
3.	Svin	250	Kreaturer	7 ammekøer 33 opdræt
4.	Foder/sygesti	4	Foder/sygesti	4
5.	Kreaturer	40 opdræt	kreaturer	30 opdræt
6.	Svin	250 slagtesvin	kreaturer	40 opdræt
7.	Værksted	-	Værksted	-
8.	Maskinhus/foder	-	Maskinhus/foder	-
9.	Maskinhus	-	Maskinhus	-
10	Flytbar rundbuehal	5 får	Flytbar rundbuehal	5 får
11.			Ny stald/foderlade	48 ammekøer med kalve. 40 stk. opdræt

Miljømyndighedens vurdering.

Påvirkninger fra anlægget er vurderet på baggrund af det indsendte ansøgningsmateriale, Kommuneplan 2009-2021, samt kortmateriale fra Sønderborg Kommune.

Afstande til vandforsyning, vandløb, søer, offentlig vej, levnedsmiddelvirksomhed og naboskel er overholdt.

Der stilles vilkår om at den nye stald skal opføres i ikke reflekterende materiale.

1.4. Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknologi:

På grund af lovgivning på området og af hensyn til dyrevelfærd er staldene med dybstrøelse. BAT indenfor stalde til ammekøer og slagtekalveproduktion er ikke præcist defineret. Der findes BAT-blade for malkekvæg på gyllesystemer og på svin og malkekvæg udenfor gyllesystemer, men ikke noget for slagtekalve.

Til slagtekalve er det gængse staldsystem dybstrøelse. Dette begrundes ved, at der er visse væsentlige dyrevelfærdsmæssige fordele ved at opstalde dyr i dybstrøelse. Dette afspejles også i BREF-noten vedr. fjerkræ- og svineproduktion, hvor der skelnes mellem dybstrøelse og gyllesystemer i de krav, der stilles vedr. BAT.

Det må derfor vurderes, at der er accept af dybstrøelse som bedste staldsystem til ammekøer og slagtekalveproduktion, selvom dybstrøelsessystemer samlet medfører en højere fordampning end spaltstald og gyllebeholder. Der er en del forskrifter med hensyn til den mest miljørigtige håndtering af dybstrøelsen, hvilket omtales nedenfor.

Der installeres ikke forsøringsanlæg idet der er tale om en staldtype med dybstrøelse. Der kan ikke installeres luftrensning, da der er tale om åbne stalde med naturlig ventilation.

Da det er vurderet, at det eksisterende anlæg har en levetid udover godkendelsesperioden er der ikke lavet nogen plan for reovering af stalene

Miljømyndighedens vurdering

Driftssystemer med dybstrøelse i lejearealet anvendes i Danmark af nogle producenter grundet særlige hensyn til dyrevelfærd, selv om disse staldsystemer er forbundet med et række udfordringer for så vidt angår klimastyring og arbejdsbelastning. Dette gælder særligt staldsystemer med dybstrøelse på hele gulvarealet.

Miljøstyrelsen har udarbejdet beskrivelser af de alternative driftssystemer, som vurderes at være de mest oplagte valg ved nybyggeri, hvilket vurderes at være enten rene dybstrøelsessystemer eller blandede systemer med både dybstrøelse og gylle til kvæg.

For tyrekalve opererer Husdyrgodkendelse.dk alene med dybstrøelse som muligt staldsystem. For ungtyre er det muligt at vælge spaltegulvsbokse eller dybstrøelse kombineret med spaltegulv. Der er herudover ikke fastlagt BAT-krav for staldsystemer til denne dyregruppe.

P.t. har Miljøstyrelsen ikke udarbejdet teknologiblade for teknologier eller teknikker til begrænsning af ammoniakemissionen i stalde til kalve og ungtyre, hverken på gylle- eller dybstrøelsessystemer. En del teknologier som forsuring, spalteskrabere og gyllekøling kan selvsagt ikke anvendes i systemer med udelukkende dybstrøelse.

Kommunen kan ikke foretage en vurdering af proportionalitet og driftssikkerhed af det valgte staldsystem, da der ikke foreligger teknologiblade vedrørende staldindretning for småkalve og for ungtyre. Det er derfor vurderet, at anvendelse af referencesystemet med dybstrøelse i hele arealet må anses som BAT.

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at kravet til 30 % reduktion for udvidelsen i forhold til bedste staldsystem overholdes. Dermed overholdes det generelle ammoniakreduktionskrav.

Det vurderes, at den nye stald kan udføres som dybstrøelsesstald. Ligeledes vurderes det på nuværende tidspunkt ikke at være baggrund for at stille yderligere vilkår om anvendelse af BAT i kalvestaldene.

Gener fra anlægget

1.5. Støj

Nærmeste støjfølsomme område er naboerne på Bygaden 1.

Der vil forekomme støj fra transport af foder, husdyrgødning og dyr. Der vil ligeledes være støj fra dyreholdet. Se tabel 6.

Antallet af transporter i nudrift er 258 pr. år. Efter udvidelsen forventes antallet af transporter vil falde til 241 pr. år, se tabel 6. Grunden til faldet skyldes at antallet af døde dyr og slagtefærdige dyr forventes at falde, da der er færre dyr på ejendommen.

Tabel 6: Transporter til og fra ejendommen

Transporter	Før pr år	Efter pr år
Husdyrgødning	100	100
Foder (korn m.v.)	120	120
Fyringsolie/brændstof	8	8
Afhentning af slagtefærdige dyr	20	8
Afhentning af døde dyr	10	5
Antal i alt pr år	258	241

En transport vil omfatte både til- og frakørsel. Intern transport f.eks. i forbindelse med fodring er ikke inkluderet i ovennævnte oversigt.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at støjgenerne fra ejendommens daglige drift ikke forventes at overstige de vejledende grænseværdier udenfor ejendommen. Der er stillet vilkår om, at disse grænseværdier skal overholdes.

Antallet af transporter falder fra ca. 258 til 241 gang årligt. Sønderborg Kommune vurderer, at gener fra transporter er af underordnet betydning pga. ejendommens beliggenhed i forhold til naboer.

Støjvilkårene er fastsat i overensstemmelse med de vejledende grænseværdier for ekstern støjbelastninger fra virksomheder beskrevet i Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5, 1984: Ekstern støj fra virksomheder.

Hvis der fra andre dele af ejendommen opstår støjproblemer, vil der i en afgørelse blive taget udgangspunkt i de samme støjgrænser.

1.6. Luft/lugt, støv og lys

Virksomhedens bidrag til luftforurening stammer primært fra aktiviteter i stalde og i forbindelse med håndteringen af husdyrgødning. Forureningen vil være i form af lugt og ammoniak, fordampning, støv, mv.

Lugt kan forekomme, når der køres husdyrgødning.

Der er ikke fra virksomhedens side oplyst noget om den forventede størrelse af lugtafgivelse, der vil forekomme fra virksomheden i forbindelse med den nuværende produktion eller den planlagte udvidelse.

Sønderborg Kommune har i www.husdyrgodekendelse.dk, foretaget en teoretisk vejledende beregning af staldlugten.

Den beregnede geneafstand for boligområder i byzone, enkelt beliggende boliger i landzonen samt samlet bebyggelse fremgår af tabel 7.

Ifølge beregningerne i www.husdyrgodekendelse.dk, ligger nærmeste enkeltbolig 330 m fra lugtcentrum, afstanden til byzone er 798 m og afstanden til samlet bebyggelse er 397 m således er genekriteriet for lugt overholdt. Se tabel 7.

Tabel 7: Afstandskrav jf. www.husdyrgodekendelse.dk og aktuelle afstande fra den nye stald

Afstand fra ny stald til:	Afstandskrav	Aktuel afstand
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidige byzoner og sommerhusområder	162	798
Samlet bebyggelse	91	397
Nabobeboelse	51	330

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at ændringen af dyreholdet vil medføre mindre lugtgener, da svin bliver erstattet af kvæg. Ifølge www.husdyrgodekendelse.dk, er afstandene overholdt, således at genekriterierne for lugt er opfyldt. Det forventes at lugtgener vil være begrænsede. Der stilles derfor ikke yderligere vilkår til begrænsning af disse.

1.7. Restvand

Tag- og overfladevand fra stalde afledes til dræn. Vask af maskiner foregår på møddingspladsen, hvor der er afløb til gyllebeholder.

I tabel 8 er en oversigt over restvandstyper og deres håndtering.

Tabel 8: Afledning af restvand

Restvandstype	Ledes til
Møddingsvand	Gyllebeholder
Vask af stalde	Gyllebeholder
Tagvand fra stalde	Dræn
Regnvand fra gårdsplads	Dræn

Restvand fra toilet og køkken	Trixtank

Miljømyndighedens vurdering

I forbindelse med opførslen af den nye bygning, skal der søges om udledningstilladelse ved afdeling Vand og Jord. Tilladelsen skal foreligge, før byggeriet kan påbegyndes.

1.8. Flue og rotte bekæmpelse

Der foretages fluebekæmpelse i stalden med limsnore efter behov. Der foretages rottebekæmpelse efter behov, via kommunen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller vilkår om, at der fortsat skal foretages flue og rottebekæmpelse.

1.9. Affald

Døde dyr afhentes af DAKA efter behov. Døde små dyr opbevares i en container, mens større dyr lægges på jorden og overdækkes med en presenning. Dyrene samles på møddingspladsen, hvor de afhentes.

Erhvervsaffald såsom plast afleveres på containerplads, pap og papir afhentes af Schmatz affaldstyper fremgår af tabel 9.

Tabel 9: Affald

Affaldstype	Opbevaringssted/form	Transportør / Indsamlingsvirksomhed	Modtageanlæg	Mængder/pr. år	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald					13.02.08	06.01
Spildolie	Byg. 7	Dansk Olie Genbrug		100 l		
Olie- og brændstoffiltre		Afleveres hos maskinforhandler			16.01.07	06.05
Spraydåser			ASA	5 stk	15.01.10	23.00
Kanyler i særlig beholder		Dyrlæge			18.02.02	66.00
Batterier – alle typer		Afleveres hos maskinforhandler			20.01.33	77.00
Lysstofrør og elsparepærer		Afleveres hos elektriker			20.01.21	79.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)		Schmatz		200 kg	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)		Containerplads		1000 kg	15.01.02	52.00
Jern og metal		HL jern og metal		300 kg	02.01.10	56.20
Tomme medicin-		Dyrlæge			15.01.07	51.00

glas						

Miljømyndighedens vurdering

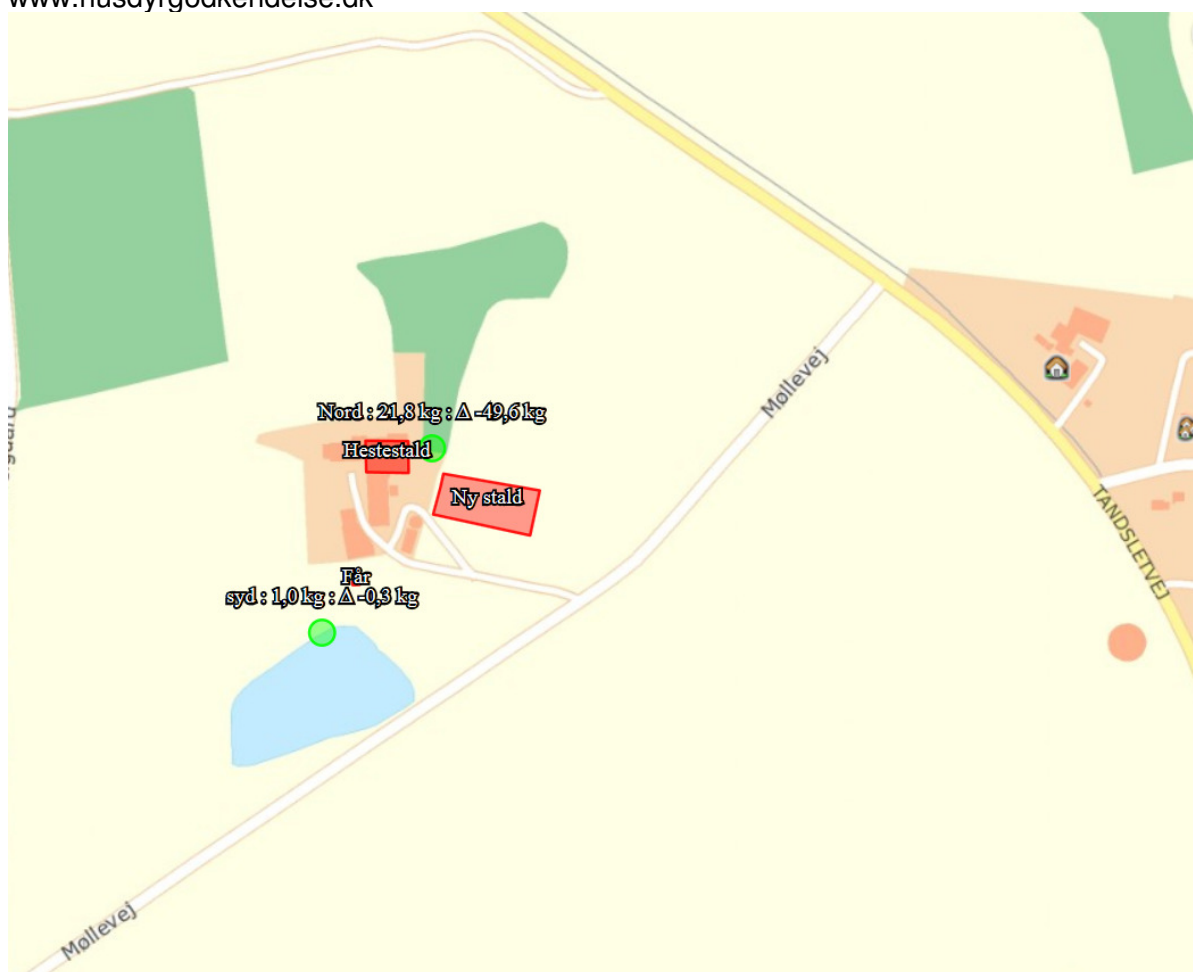
Døde dyr og affald vurderes af Sønderborg Kommune til ikke at medføre forøgede gener. Virksomheden skal dog være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser og affaldsregulativer. Der henvises til regulativ for erhvervsaffald.

1.10. Ammoniak og natur

Sønderborg Kommune har i forbindelse med sagsbehandlingen af tilladelsen til Møllevvej 1 beregnet påvirkningen af ammoniak fra den ansøgte produktion. Beregningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk.

Beregningen viser at den samlede emission fra anlægget bliver 722,77 kg N/ha/år. Der er dermed et fald i ammoniakdepositionen som følge af udvidelsen på 533,72 kg N/ha/år i forhold til nudriften på 1256,49 kg N/ha/år.

Figur 1: Beregning af ammoniakdeposition
www.husdyrgodkendelse.dk

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. Der kan forventes væsentlige ændringer i disse økosystemer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Der er derfor udlagt bufferzoner omkring disse naturområder for at beskytte dem. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter omkring særligt ammoniakfølsomme naturområder. Indenfor denne zone og i selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis det medfører en øget udledning af ammoniak til naturområdet.

I en yderligere bufferzone (Bufferzone II) i en afstand af 300-1000 meter om disse særligt ammoniakfølsomme naturområder afhænger den tilladte merbelastning af antallet af andre husdyrbrug over 75 DE. Der må maksimalt udledes 0,7 kg N per ha, hvis der ikke er andre husdyrbrug i bufferzone II. Der må maksimalt udledes 0,5 kg N per ha, henholdsvis 0,3 kg N per ha afhængig af, om der er to ejendom eller flere ejendomme.

Et udvalg af de mest næringsstoffølsomme naturtyper er særligt beskyttede i forhold til forurening med næringsstoffer fra husdyrproduktion.

For lokalitet 2424 er der et fald på 49,6 kg N/ha/år. For lokalitet 2422 0,3 kg N/ha/år.

Registreringen af kategori 2 natur og delvist af kategori 3 natur bygger på de naturtyperegistreringer, der er foretaget af § 3 beskyttede heder, moser og overdrev. Denne registrering er mangelfuld, undersøgelser viser, at den vejledende registrering af beskyttet § 3 natur blot omfatter 2/3 af de arealer som opfylder kriterier for beskyttelse.

På baggrund af ovenstående har Sønderborg Kommune gennemgået og besigtiget arealer for potentiel kategori 2 og 3 natur indenfor en 300 meter zone omkring det ansøgte projekt. Kategori 3 naturen omfatter ud over heder, moser og overdrev også ammoniakfølsomme skove. Miljøstyrelsen har udarbejdet et "vejledende kort over potentiel ammoniakfølsom skov". Der er altså ikke tale om en konkret udpegning, der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af, om skoven er omfattet. Der kan også være skovarealer, der konkret vurderes at være ammoniakfølsomme, selvom de ikke fremgår af kortet.

Kategori 2

Ved gennemgangen af nærområdet til Møllevej blev der ikke registreret naturarealer, der hører under kategori 2.

Kategori 3

Moser: Der blev ved gennemgangen registreret moseområder inden for 300 meter fra ejendommen. Den nærmeste mose ligger ca. 25 meter nord for ejendommen, lokalitet 2424 og 2423. Der er endvidere endnu en mose ca. 140 m syd for ejendommen, lokalitet 2420. Umiddelbart syd for anlægget ligger en beskyttet eng lokalitet 2422 med et beskyttet vandhul 2421. Se figur 1.

Skove: Af Miljøstyrelsens vejledende kort (bilag 7) ses det, at der inden for 300 meter fra Møllevej 1 findes ikke findes arealer med skov, der er potentiel ammoniakfølsom.

Miljømyndighedens vurdering

Depositionsberegningerne viser, at der er et stort fald i depositionen af ammoniak fra anlægget ved udvidelsen. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke skal stilles vilkår.

1.11. Natura 2000

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger et sted mellem 14 – 20 kg N/år/ha. For mange naturtyper overskrider depositionen således naturtypernes øvre tålegrænse og derfor bør emission af kvælstofforbindelser generelt begrænses og nedbringes.

Det fremgår af DMU- Rapporten "Kriterier for gunstig bevaringsstatus", at tålegrænsen for skovnaturtyperne ikke må overskrides (DMU 2003).

Sønderborg Kommune har iværksat en omfattende vurdering af Habitatområdernes påvirkning fra husdyrbrug nær Habitatområderne ved hjælp af særlige beregninger fra DMU. Rapporten anskueliggør de potentielle kumulative påvirkninger af habitatområderne. Derudover anvender Kommunen specielle depositions kort fra Conterra til vurdering af den kumulative effekt. Ejendommen på Møllevej 1 ligger ca. 4,8 km fra det nærmeste terrestriske Natura 2000 område Lilleskov Troldmose H 189. Da www.husdyrgodkendelse.dk's beregningsmodel ikke beregner til naturtyper, der ligger mere end 4 km fra produktionen, er der derfor ikke foretaget nogen beregning på Lilleskov og Troldmose

Udpegningsgrundlaget for Lilleskov og Troldmose (H 189) er:

- Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*),
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*),
- Flerårig vegetation på stenede strandenge,
- Strandenge,
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på morbund uden kristtorn,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingsskove på mere eller mindre rig jordbund
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Miljømyndighedens vurdering

Med henvisning til de store afstande og den eksponentielt aftagende ammoniak deposition – fortynding med afstanden fra kilden vurderes det, at projektets bidrag til luftbåren N-belastning i det nævnte habitat ikke har nogen betydning.

Bedriftens påviselige andel af den luftbåren N-belastning af terrestriske naturtyper i habitatområdet vil være marginal og faldet ammoniaktab som følge af etableringen medfører ikke nogen øget N-deposition i habitatområderne i kommunen. Det vurderes derfor, at det ansøgte projekt ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på bevaringsstatus i Natura 2000 områder.

1.12. Bilag IV- og Rødliste-arter

Bilag IV arter er arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. I Danmark findes der 36 dyrearter, som henhører under denne kategori, heraf nogle sjældne arter, mens nogle er mere almindelige.

Habitatdirektivet forpligtiger medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges, jf. direktivets artikel 12.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over bilag IV arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter er registreret i nærområdet til Møllevej 1:

- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Vandflagermus (*Myotis daubentonii*)
- Trolldflagermus (*Pipistrellus nathusii*)
- Pipistrelflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Dværgflagermus (*Pipistrellus Pygmaeus*)
- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
- Markfirben (*Lacerta agilis*)
- Hasselmus (*Muscardinus avellanarius*)

”Rødliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

De tilbageværende landskabselementer så som levende hegn, beskyttede sten- og jorddiger, småskove, mindre moser og vandhuller danner vigtige spredningsveje og levesteder for områdets dyre og planteliv.

Inden for 300 meter fra ejendommen på møllevej 1 er forekomsten af beskyttet natur forholdsvis høj.

Miljømyndighedens vurdering

Det ansøgte projekt ved Møllevej 1 vil efter beregningerne ikke medføre en merbelastning af leve- og ynglelokaliteter for særligt beskyttede arter. Sønderborg kommune vurderer, at det ansøgte projekt ikke medfører, at der sker forsætligt drab, indfangning, indsamling mv. af fredede arter. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af rødlistede- eller bilag IV arter.

2. Arealer

Beskrivelse og vurdering af arealerne

I de følgende afsnit er arealanvendelsens indvirkning på miljøet vurderet. Der vurderes på beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3 og § 7, Natura 2000 områder, vandmiljøet og grundvandsforhold. Der er desuden vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger vurderes også.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om sådanne ændringer af udbringningsarealerne kan ske inden for rammerne af denne godkendelse. Bemærk at den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.

I tabel 10 ses arealerne der er godkendt i denne tilladelse.

Tabel 10:Udspretningsarealerne

Areal	Ejet	Forpagtet navn	ha	Intet husdyrgødning udover græsning
1-0 3-0 7-0 8-0 10-0 11-0 11-1 13-0 18-0 19-0 20-0	x		31,98 ha	
			0,37 ha (11-1)	x
21-0 21-1 21-2 21-3 22-0		Henrik Wendelbue Lillebæltvej 6440 Augustenborg	4,15 ha	
23-0 24-0 25-0 26-0 27-0 28-0		Jørgen Hess Kornbæk 9 6440 Augustenborg	3,3 ha	

31-0 31-2 33-0 33-1		Jørgen Bruun Bygaden 19 6440 Augustenborg	4,16 ha	
34-0		Steven Hall Sørensmøllevej 11 6440 Augustenborg	0,79 ha	
35-0 36-0		Bjarne Knudsen Sørensmøllevej 5 6440 Augustenborg	0,6 ha	
37-0		Lotte Carlson Sørensmøllevej 13 6440 Augustenborg	0,78 ha	
32-0 38-0 39-0 41-0 51-0 51-1		Skov og Naturstyrelsen Gråsten	27,26 ha	x
42-0 43-0 44-0 45-0 45-1 46-0 48-0 47-0 49-0 50-0 50-1 50-2		Sønderborg Kommune Rådhusørvet 10 6400 Sønderborg	24 ha	
I alt ha			112	

2.1. Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,7 DE pr. ha pr. planperiode for kvæghold. Hvis en økologisk landmænd, som er tilfældet ved ansøger, ønsker støtte til sin drift i form af Miljøbetings støtte (MB) eller Ekstensivt Landbrug (EL), så begrænses mængden til maks. 140 kg N/ha, dvs. 1,4 DE pr. Ha. Pr. planperiode.

Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed (1,7 De/ha), skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav på 1,7 DE/ha kan overholdes.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbruget har i alt 112 ha til udspreddning af husdyrgødning.

Da ansøger har ansøgt om 74,9 DE samt får husdyrgødning fra tredjemand svarende til 72,6 DE er husdyrtrykket svarende til 1,33 DE/ha. Det samlede udbringningsareal større end det mindst tilladte jf. Bek. om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Derfor vurderer miljømyndigheden, at harmonikravet er opfyldt.

2.2. Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 8.

Ejendommen og de tilhørende arealer ligger ved Guderup.

Zonestatus: Alle udspreddningsarealerne er beliggende i landzone.

Undtaget er 47-0, 42-0, 43-0, 45-0 og 45-1, som ligger i byzone eller lokalplanlagte områder udlagt til boligformål.

Arealerne 32-0, 44-0, 47-0 48-0 og 50-1 ligger inden for en afstand af 200 meter til byzone eller lokalplanlagte områder udlagt til boligformål. Der må ikke udbringes husdyrgødning m.v. på marker, der ligger tættere end 200 meter fra byzone og sommerhusområder på lørdage samt søn- og helligdage.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

2.3. Påvirkninger af søer og vandløb

Søer og vandløb samt terrænhældninger kan ses på bilag 5.

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant.

2.4. Opland til søer og vandløb

Søer

47-0 ligger i oplandet til Kær Vig.

39-0 ligger i oplandet til Ingrid Sø.

38-0 ligger i oplandet til Østersø.

8-0, 10-0, 11-0, 1-0, 19-0, 20-0, 33-0, 33-1, 18-0, 31-2, 43-0, 45-0, 45-1, 42-0, 44-0, 50-1, 50-0, 49-0, 32-0, 48-0, 51-0, 51-1 ligger i oplandet til Lillehav.

3-0, 7-0 ligger oplandet til Ketting Nor.

Ingen udspretningsarealer ligger i fosforklasse 1-3.
Se bilag 5.

Vandløb

Kornbæk løber langs areal 13-0, 21-0, 21-2 og 21-1. Vandløbet er beskyttet. Terrænet skråner mindre end 6 grader ned mod vandløbet (se bilag 7).

Nord for mark 3-0 løber et vandløb (19-2) som er et tilløb til Egenmølle vandløb. Terrænet skråner mindre end 6 grader ned mod vandløbet.

Vandløbet Strømmen løber langs areal 51-1 og 32-0. Vandløbet er beskyttet. Terrænet skråner mindre end 6 grader ned mod vandløbet.

Langs marken 46-0 løber Osbæk. Vandløbet er beskyttet. Terrænet skråner mindre end 6 grader ned mod vandløbet.

Der er rørlagte vandløb under 42-0, 45-1, 47-0, 18-0, 33-0, 33-1 og 50-1.

Miljømyndighedens vurdering

Søer

Arealerne 38-0, 39-0, 51-0, 41-0 og 11-0 afgræsses og tilføres ikke husdyrgødning. I det resterende arealer drives forholdsvist ekstensivt, og maksimalt tilføres 140 kg N/ha og 24,25 kg P pr. ha, se tabel 10, vurderes det at driften af arealerne ikke påvirker søerne negativt.

Vandløb

Arealer, som er beliggende ned mod vandløb og søer, skråner ikke over 6 grader mod vandløbet. Sønderborg Kommune vurderer, at erosion af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, ikke udgør en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 m jf. Vandløbslovens § 69. Udover 2 meter bræmmen skal vandløbene og søerne i landzonen være omgivet af en 9 meter randzone, jf. randzonenloven. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår til arealerne ved vandløbet.

2.5. Påvirkning af fjord & hav

Kvælstof

Nybøl Nor

Udbringningsarealerne 38-0, 39-0 og 41-0, i alt 23,5 ha er beliggende i oplandet til Nybøl Nor og habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) og fuglebeskyttelsesområdet Nybøl Nor. Oplandet til Nybøl Nor er samlet set 5895 ha.

Augustenborg Fjord

67,15 ha arealer ligger helt eller delvist i oplandet til Augustenborg Fjord: 1-0, 10-0, 11-0, 11-1, 18-0, 19-0, 20-0, 3-0, 31-0, 31-1, 31-2, 32-0, 33-0, 33-1, 42-0, 43-0, 44-0, 45-0, 45-1, 46-0, 48-0, 49-0, 50-0, 50-1, 51-0, 51-1, 7-0 og 8-0,

Oplandet til Augustenborg Fjord er på 9457 ha.

Sydlig Lillebælt, Als-Ærø

11,35 ha arealer, 13-0, 36-0, 21-1, 27-0, 34-0, 26-0, 22-0, 25-0, 31-2, 24-0, 28-0, 23-0, 31-0, 25-0, 21-0 og 21-2 afvander også til Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) via Sydlig Lillebælt Als-Ærø. Oplandet til Sydlig Lillebælt Als-Ærø er samlet set på 5438 ha.

Als Sund

47-0 ca. 10 ha afvander direkte Als Sund som har et samlet opland på 4492 ha.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor.

Miljømyndighedens vurdering

Kvælstof

Vurderingen af projektets påvirkning af Natura 2000 er foretaget i afsnittet om Natura 2000.

Da produktionen er økologisk er der en et skærpet krav til harmoniareal svarende til maksimalt 140 kg N/ha i stedet for normen på 170 kg N/ha.

Nybøl Nor

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,50 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Nybøl Nor i 2014. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Nybøl Nor. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på habitatområdet H173.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Nybøl Nor baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2014. Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

Augustenborg Fjord

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 1,29 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Augustenborg Fjord i 2014. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Augustenborg Fjord. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på vandområdet.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Augustenborg Fjord baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2014. Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

Sydlig Lillebælt, Als-Ærø

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,38 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Sydlig Lillebælt, Als-Ærø i 2014. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Sydlig Lillebælt, Als-Ærø. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på habitatområdet H173.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Sydlig Lillebælt, Als-Ærø baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2014. Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

Als Sund

Antallet af DE fra den ansøgte produktion udgør 0,28 % af det samlede antal dyreenheder i oplandet til Als Sund i 2014. Det vurderes på baggrund heraf at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Als Sund. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på vandområdet.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Als Sund baseret på tal fra CHR har været faldende i perioden 2007 til 2014. Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningsskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, vurderer Sønderborg Kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor ved en gennemførelse af projektet. (ydre del) (H173).

2.6. Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 6.

Udbringningsarealer ved Augustenborg

Arealerne nord for Augustenborg 42-0, 43-0, 44-0, 45-0, 46-0, 50-0, 50-1 ligger indenfor Sønderborg forsynings Augustenborg vandværks indvindingsopland og i område med særlig drikkevandsinteresser. Der er ikke boringer i nærheden, der kan belyse den geologiske lagfølge yderligere. Nærmeste nitratfølsom indvindingsområde ligger ca. 400 m nordøst for 45-1. Den nærmeste velbeskrevne boring ligger på markblok 43-0 og her er den mættede dæklagstykkelse på ca. 26 m. Der er ingen risiko for grundvandsinteresserne på disse arealer.

Arealerne syd for Augustenborg ligger også Augustenborg vandværks indvindingsopland, 32-0, 48-0, 49-0, 51-0 og 51-1. Der er ikke boringer i nærheden. Arealerne ligger i område med drikkevandsinteresse. Dæklagstykkelsen er på mere end 30 m. Den mindste afstand fra 51-0 til nærmeste boringsnære beskyttelsesområde (BNBO) er ca. 60 m. Vand & Jord vurderer at det som usandsynligt at BNBO på sigt vil nærme sig markblokken. 51-0 og 51-1 ligger begge i udkanten af indvindingsoplandet til Mjang Dam Vandværk. Der er ingen nitratfølsomme indvindingsområder i nærheden. Der er ingen risiko for grundvandsinteresserne på disse arealer.

Udbringningsarealer ved og vest for Fynshav

Arealerne ved kysten 13-0, 21-0, 21-1, 21-2, 22-0, 23-0, 24-0, 25-0, 26-0, 27-0, 28-0 og 34-0 ligger udenfor indvindingsopland til vandværker og i et område med drikkevandsinteresser. 35-0 og 36-0 ligger ligeledes udenfor indvindingsopland til vandværker men i et område med særlige drikkevandsinteresser. Den mættede dæklagstykkelse varierer fra 20-40 m. Der er ingen BNBO eller nitratfølsomme indvindingsområder i umiddelbar nærhed. Der er ingen risiko for grundvandsinteresserne på disse arealer.

Arealerne 1-0, 10-0, 11-0, 11-1, 18-0, 19-0, 20-0, 3-0, 31-0, 31-2, 33-0 og 33-1 ligger helt eller delvist i indvindingsopland til Augustenborg, Mjang Dam, Notmark og Asserballe vandværk i område med særlig drikkevandsinteresse. Der er ikke boringer i nærheden. Den mættede dæklagstykkelse er på mere end 30 m. Der er ingen nitratfølsomme indvindingsområder eller BNBO'er i nærheden. Der er ingen risiko for grundvandsinteresserne på disse arealer.

Udbringningsarealer på Kær

47-0 ligger i område med særlig drikkevandsinteresse i indvindingsopland til Ormstoft- Kær- Hestehave Vandværk. Den mættede dæklagstykkelse er på mere end 40 m, og der er ingen nitratfølsomme indvindingsområder i nærheden. Nærmeste BNBO ligger ca. 350 m mod nord. Vandtypen der indvindes på vandværket er den mest reducerede type D. Der er ingen risiko for grundvandsinteresserne på disse arealer.

Udbringningsarealer ved Gråsten

Arealerne 38-0 og 39-0 ligger i et område med drikkevandsinteresser. 41-0 ligger i et område uden drikkevandsinteresser. 38-0 og 41-0 ligger udenfor indvindingsopland til vandværker, mens 39-0 delvis ligger i Gråsten Vandværks indvindingsopland. Alle tre markblokke ligger udenfor nitratfølsomme indvindingsområder og der er ingen BNBO'er i nærheden. Der er ingen risiko for grundvandsinteresserne på disse arealer.

Miljømyndighedens vurdering

Udbringningsarealer ved Augustenborg

Sønderborg Kommune vurderer, at grundvandet, som vandværket indvinder fra, ikke er sårbart overfor nitratbelastning fra landbruget i området. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelsen af grundvandet i området.

Afstanden fra de ansøgte arealer indenfor indvindingsoplandet til Augustenborg Vandværk er stor og området har en rimelig geologisk beskyttelse i området. Derfor vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke skal stilles særlige krav til beskyttelsen af grundvandet.
Udbringingsarealer ved og vest for Fynshav

Sønderborg Kommune vurderer, at grundvandet, som vandværket indvinder fra, ikke er sårbart overfor nitratbelastning fra landbruget i området. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelsen af grundvandet i området.

Arealerne ligger i indvindingsopland til Augustenborg, Mjang Dam, Notmark og Asserballe vandværk i område med særlig drikkevandinteresse. Der er ikke boringer i nærheden. Afstanden fra de ansøgte arealer indenfor indvindingsoplandet til Vandværkerne er stor og området har en rimelig geologisk beskyttelse i området. Derfor vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke skal stilles særlige krav til beskyttelsen af grundvandet.

De øvrige arealer ligger udenfor områder med særlige drikkevandsinteresser og samtidig i et område med en rimelig til god geologisk beskyttelse. Kommunen vurderer derfor, at der ikke skal stilles særlige vilkår.

2.7. Beskyttet natur

Mark 38-0 og 39-0 beskyttede overdrev der er beskyttede i henhold til § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Disse arealer afgræsses udelukkende og tilføres ikke husdyrgødning. Driften af disse arealer er uændret.

Beskyttet natur kan ses på bilag 7.

Terrænhældninger kan ses på bilag 7.

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Alle naturarealer på eller ved arealerne er besigtiget enten i forbindelse med denne godkendelse eller andre. Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne ses i tabel 11.

Tabel 11: Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokalitetsnummer	Bilag IV arter	Kun græsning	§ 3 beskyttet NBL	§ 7 beskyttet HBL
På 39-0	Beskyttet overdrev	-	Egnet	x	x	x
38-0	Beskyttet overdrev	-	Egnet	x	x	x
På 11-0	Lille vandhul	2422	Egnet	x	x	

Mellem 19-0 og 1-0	Mose	2423 og 2424	Egnet		x	
Syd for 31-2	Mose	1903	Egnet		x	
Nord for 31-0	Mose /eng område.	1894 1893	Egnet		x	
På 51-1 og 51-0	Mose	871, 872, 830, 838 og 821	Egnet	x	x	
Nord for 49-0	Mose	1981	Egnet		x	

Afgræssede engarealer:

I før-situationen blev der afgræsset med 28,8 DE kreaturer (0,96 DE/ha, 57,6 DE i 6 måneder). I den ansøgte situation græsses der 37,45 DE kreaturer (0,96 DE/ha, 74,9 DE i 6 måneder) på de i tabellen ovenfor afgræssede arealer.

39-0 og 38-0 er beskyttet i henhold til § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Miljømyndighedens vurdering

Afgræsning af de beskyttede engarealer kan fortsætte som hidtil.

Der må ikke foretages indgreb f.eks. pløjning, som kan ændre tilstanden uden forudgående dispensation fra kommunen.

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbs, søens eller fjordens øverste kant.

For resterende naturarealer, er det vurderet, at der ikke er behov for at stille vilkår. I tabel 11 er der en beskrivelse af forholdene omkring naturarealerne. Der er vurderet på naturarealernes kvalitet, markens hældning ned imod naturområdet og om der er nok naturlig bræmme. Ved enkelte arealer er der en vej mellem mark og naturområde og her vurderes det at naturområdet ikke bliver påvirket af markdriften.

Afgræssede § 3 og § 7 arealer

Sønderborg Kommune vurderer, at det ikke har negativ indflydelse på de beskyttede arealer, da græsningstrykket er uændret på 0,96 DE/ha. For at sikre, at græsningstrykket ikke stiger til et uønsket niveau, stilles der vilkår til, at markerne 38-0, 39-0, 41-0, 51-0 og 51-1 fremover afgræsses med kreaturer, svarende til maksimalt 12,51 DE (1 DE/ha).

2.8. Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Kommunens padderegistreringer kan ses på bilag 7.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til arealerne:

- Dværgflagermus (Pipistrellus Pipistrellus)
- Brunflagermus (Nyctalus noctula)
- Sydflagermus (Eptesicus serotinus)
- Langøret flagermus (Plecotus auritus)
- Vandflagermus (Myotis Daubentonii)
- Troldflagermus (Pipistrellus nathusii)
- Pipistrelflagermus (Pipistrellus pipistrellus)
- Markfirben (Lacerta agilis)
- Stor vandsalamander (Triturus cristatus)
- Løvfrø (Hyla arborea)
- Spidssnudet frø (Rana arvalis)
- Strandtudse (Bufo calamita)

Markfirbenet lever på sandede jorder og foretrækker sydvendte skrånninger med bart jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer er derfor et godt sted. Udspretningsarealerne er alle lerjorder og det antages derfor, at der ikke lever markfirben på de ansøgte arealer.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor vandsalamander trues af, at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer, Spidssnudet frø trues af manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller og løvfrøer trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

Strandtudse yngler sjældent i almindelige permanente vandhuller, men foretrækker vandhuller af midlertidig karakter, gerne lavvandede vandhuller, der tørrer ud hen på sommeren f.eks. lavvandede partier på enge. De yngler også i nyopståede vandhuller af enhver karakter og vandhuller, der pga. et hårdt græsningstryk, har helt bare kanter og derfor ser ud som nyopståede vandhuller. De gamle hanner er stedfaste i deres valg af ynglelokalitet betyder, at en tilgroning af deres lokalitet eller hvis der et forår ikke er vand i vandhullet, vil betyde at hannen ikke vil kvække og dermed ikke tilkalde hunner, hvilket igen resulterer i, at der ikke yngles. Selvom der oprettes et erstatningsvandhul i nærheden vil den gamle han ikke flytte herhen.

Løvfrøen foretrækker varme vandhuller, der er rene og uden fisk. Løvfrøen yngler helst i en ikke-tilgroet, lavvandet, bredzone, hvor vandet hurtigt opvarmes. Truslerne mod løvfrø er gødningsstoffer og anden forurening, herunder andehold og fodring ved vandhullet, gør uegnet som ynglevandhul. Spidssnudet frø opholder sig tættere på ynglevandhullet end butsnudet frø og på mere fugtige steder. Det betyder, at Spidssnudet frø trives bedst, hvor der er udstrakte enge og moser omkring ynglevandhullerne, hvor ungerne kan finde deres føde. Truslerne mod Spidssnudet frø er tørlægning af vandhuller, udsætning af fisk, men også grundvandssænkninger og opdyrkning af frøens levesteder samt forurening af vandhuller i forbindelse med gødsning og kalkning af marker.

I vurderingen af, om padder kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Artsregistreringerne viser, at der er en bestand af Løvfrø fordelt på de mest egnede ynglelokaliteter i området.

Beskrivelse og vurderinger vedrørende padde i forbindelse med udspretningsarealerne fremgår af tabel 11.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes at den fortsatte drift af de i tabel 11 beskrevne naturtyper ikke vil være til fare for bilag IV arterne. Da produktionen er økologisk og der gives tilskud i forhold til ekstensiv drift og der ikke er stærkt skrånende arealer mod naturtypen, at der ikke er risiko for overfladeafstrømning og der stilles ikke yderligere vilkår.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at søer eller vandhuller, der er mere eller mindre lysåbne og ikke fuldstændig tilgroede med vedplanter, kan have betydning for bilag IV arter, primært Stor vandsalamander og Løvfør. En fortsat eutrofiering af den type søer vil være medvirkende til at accelerere en tilgroning og dermed forringe leve- og ynglevilkår for bilag IV arten, der vurderes at kunne være knyttet til søen.

I forbindelsen med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse. Markfirbenet er ikke aktuelt i forbindelse med markerne og der fjernes ikke levesteder som følge af projektet.

Samlet vurderes, at projektets aktiviteter på arealerne ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af levesteder og bestande af bilag IV arter. Endvidere er produktionen økologisk og der anvendes ikke sprøjtemidler.

2.9. Natura 2000

I de følgende afsnit vil konsekvenserne af godkendelsen for terrestriske og marine Natura 2000 områder blive vurderet. En del af udspretningsarealerne afvander til Lilleskov og Troldmose, habitatområde 189. Desuden afvander en del af udspretningsarealerne til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173). De Natura 2000 områder der ligger nærmest arealerne fremgår af bilag 3.

Terrestriske Natura 2000 områder

Mark 39-0 og 39-0 er beskyttede overdrev i natur 2000 området Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov H83, også betegnet kategori 1 natur.

Markerne er ejet af Skov og Naturstyrelsen og bliver udelukkende afgræsset med et dyretryk svarende til 1 DE/ha.

Det næst nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land (Augustenborg Skov, Habitatområde 200) ligger ca. 1 km sydvest for nærmeste udspretningsareal 46-0.

Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200) er: Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, bøgeskove på muldbund, egeskove og blandeskove på mere eller mindre rig jordbund og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Marine Natura 2000 områder

Udpegningsgrundlaget for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) er:

- Marsvin (*Phocoena phocoena*)
- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Rev

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra bådmotorer. Målsætningen mht. næringsalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Den oprindelige habitatudpegning af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger,

snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

En del af H 173 er desuden udpeget som fuglebeskyttelsesområde Flensborgs Fjord og Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er edderfugl og hvinand.

En stor del af nordvesteuropæiske vinterbestand af edderfugle optræder i Danmark primært ved vintertide. Det er derfor vigtigt, at deres rasteområder bevares. Trusler mod edderfuglen er primært pres i form af jagt, olieudslip fra skibe, indvinding af bundmateriale og større anlæg af broer og havbaserede vindmølleparker.

Ederfuglen er rødlistet som særligt ansvarskrævende art og er oplistet på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 7.

I juli og august fælder trækkende edderfugle i Danmark – helst i områder med begrænset forstyrrelse. Trækfuglene holder overvejende til, hvor der er hjerte- og blåmuslinger.

Hvinanden foretrækker at yngle ved søer omgivet af løvskov, men holder også til ved lavvandede og beskyttede kyster. Den holder til i hule træer eller opsatte redekasser. Hvinanden spiser muslinger, snegle, insekter, orme, småfisk, krebsdyr og vandplantefrø.

Truslerne mod hvinand er forstyrrelser på dagrastepladser især i november til april, og de er meget afhængige af gamle træer med huller eller opsættelse af redekasser.

Prognosen for hvinand er ukendt, fordi der mangler viden om fødegrundlaget og effekten af forstyrrelser i området.

Ederfugl er ny på udpegningsgrundlaget og prognosen er derfor ukendt.

Miljømyndighedens vurdering

Terrestriske Natura 2000 områder

Sønderborg Kommune vurderer, at afsætning af husdyrgødning ved græsning med et dyretryk svarende til 1 DE/ha på arealerne i H83 ikke vil påvirke Natura 2000 områderne på land. I henhold til Miljøstyrelsens bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug af 6. juli 2009 vil der kun i helt særlige tilfælde kunne måles afdampning af ammoniak i koncentrationer på mere end 1 kg N/ha/år i afstande på 25 meter fra udbringningsarealet. Da der ikke udbringes husdyrgødning indenfor 25 meter til områderne, stilles der ikke vilkår.

Marine Natura 2000 områder

Det vurderes at nitratudvaskningen fra den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning til Ydre Flensborg Fjord. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i sig selv ikke medfører en skadevirkning på habitatområdet (se afsnittet om Fjord og hav).

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspreddingen af husdyrgødning fra Møllevej 1 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke habitatområde 173 eller fuglebeskyttelsesområde nr. 64.

2.10. Beskyttede sten- og jorddiger

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne 20-0, 8-0, 38-0, 39-0, 41-0, 49-0, 50-0, 51-1, 13-0 og 34-0. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

2.11. Kultur- og fortidsminder

Der er registreret fortidsminder ved markerne 38-0 og 32-0. Fortidsminder, der er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 e må ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at fortidsminder på og i nærheden af ejendommen er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning og der stilles derfor ikke vilkår.

3 Høring

Der har forud for tilladelsen ikke været foretaget en nabohøring i det der ikke er ejendomme beliggende indenfor konsekvenszonen, der er beregnet til 180 meter.

Et udkast har været i høring hos ansøger Martin Petersen, i perioden 31. 3. 2015 til den 7. 4. 2015. Høringen gav enkelte kommentarer, der er indarbejdet i denne tilladelse.

4 Konklusion

Sønderborg Kommune har behandlet ansøgningen om udvidelse af ejendommen Møllevej 1, 6440 Augustenborg efter § 10 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1572 20.12.2006*, og vurderer, at det ansøgte må antages ikke at få væsentlig indflydelse på miljøet. Der gives derfor tilladelse til udvidelse af produktionen fra:

- 1430 slagtesvin 30-102 kg,
- 18 ammekøer over 600 kg,
- 9 kvier/stude 6 mdr. – kælvning/slagt og
- 30 tyrekalve 0-6 mdr.

i alt 57,6 dyreenheder

til:

- 55 ammekøer over 600 kg.
- 25 småkalve 0-6 mdr.
- 33 opdræt tung race 6-27 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 0-6 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 6 mdr. – slagtning
- 1 so,
- 10 smågrise 7,2-32 kg

- 10 slagtesvin 32-107 kg
- 5 får med lam,
- 2 heste 300-500 kg og
- 1 hest 500-700 kg

i alt 74,9 dyreenheder, se tabel 1.

Der gives tilladelse til at opføre en bygning 20 m øst for gyllebeholderen, med en afstand på 15 m til vejen. Bygningen måler 55 x 36 meter.

Tilladelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen. Tilladelsen omhandler alene den del af virksomheden, der er berørt af udvidelsen/ændringen. Tilladelsen skal være taget i brug senest 2 år efter denne tilladelse meddeles 8. april 2015.

Sønderborg Kommune har vurderet svarene i ansøgningskemaet, og finder at de er i overensstemmelse med kommunens oplysninger. Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at påvirkningerne fra anlægget som følge af den ansøgte udvidelse/ændring, må forventes ikke at påvirke miljøet væsentligt.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen/ændringen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

5 Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 84 – 87.

En eventuel klage skal være skriftlig og sendes via Klageportalen på www.borger.dk. På www.borger.dk klikker du på fanen [Miljø og energi] i venstre side. Her vælger du først [Forurening] og derefter [Landbrug og forurening]. På siden 'Landbrug og forurening' klikker du på [Klag til Natur- og Miljøklagenævnet] under selvbetjening midt på siden. Her skal du logge ind med dit NemID og følge vejledningen. Du kan nu uploade dokumenter og billeder eller skrive direkte i et tekstfelt. Klagen sendes også automatisk gennem klageportalen til den myndighed, som har truffet afgørelsen.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb tirsdag den 6. maj 2015.

Civilt søgsmål

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

Generelt

Tilladelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra tilladelsen er meddelt, påklages til Miljøklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt tilladelsen. Klagefristen udløber den 5. maj 2015

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i tilladelsen eller helt at ophæve tilladelsen.

Hvis tilladelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Tilladelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, samlebekendtgørelse m.v.) skal søges separat.

Christina Petersen
Land og Natur afdelingen
Natur og Miljø
Sønderborg Kommune

VILKÅR

GENERELT

1. Vilkårene i denne tilladelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor tilladelsen udnyttes.
2. Husdyrbruget skal indrettes og arealerne drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøtilladelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne tilladelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Tilladelsen skal være udnyttet inden 2 år fra tilladelsen er meddelt.
4. Et eksemplar af miljøtilladelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om tilladelsens indhold. Ansøger har ansvaret for at eventuelle udenlandske medarbejdere også er bekendt med tilladelsens indhold.

Bortskaffelse af ikke-genanvendeligt erhvervsaffald skal følge Sønderborg Kommunes "Regulativ for erhvervsaffald".

Opbevaring af farligt affald og kemikalier skal ske i henhold til Sønderborg Kommunes "Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier".

EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

5. Driftsherren skal føre logbog eller en produktionskontrol for at dokumentere overholdelse af vilkår 7. Følgende skal fremgå af logbogen eller produktionskontrollen:
  - Antal årskøer
  - Antal årsopdræt 0-6 mdr.
  - Antal årsopdræt 6-27 mdr.
  - Antal producerede tyrekalve, vægt ved ind og afgang.

Anvendes produktionskontrol som dokumentation, så skal produktionskontrollen følge planåret (1. august-31. juli). Produktionskontrollen skal være udarbejdet senest 3 måneder efter afslutningen af planåret.

6. Der skal på ejendommen være mulighed for, at tilsynsmyndigheden kan føre tilsyn med dyreholdets størrelse ved optælling af dyr i staldene.

HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrbruget må drives med en maksimal årlig produktion på:

- 55 ammekøer over 600 kg.
- 25 småkalve 0-6 mdr.
- 33 opdræt tung race 6-27 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 0-6 mdr.
- 30 producerede tyre tung race 6 mdr. – slagtning

- 1 so,
- 10 smågrise 7,2-32 kg
- 10 slagtesvin 32-107 kg
- 5 får med lam,
- 2 heste 300-500 kg og
- 1 hest 500-700 kg

svarende til 74,9 dyreenheder. Der tillades mindre udsving imellem kategorierne så længe antallet af dyreenheder ikke overskrides.

Art og vægtklasse/alder		
	Antal	DE
Ammekøer	55	39,3
Småkalve 0-6 mdr. tung race	25	6,7
Opdræt tung race 6-27 mdr.	33	16,5
Tyre tung race 0-6 mdr.	30	3,6
Tyre tung race 6 mdr. – slagtning	30	7,5
So	1	0,2
Smågrise 7,2-32 kg	10	0,1
Slagtesvin 32-107 kg	10	0,3
Moderfår med lam	5	0,7
Hest 300-500 kg	2	0,7
Hest 500-700 kg	1	0,4
I alt dyreenheder		74,9

7. Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.

HUSDYRHOLDETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

8. Der må ikke anvendes blanke eller reflekterende materialer på den nye stald.
9. Den nye stald skal opføres mht. farver og materialevalg som beskrevet i ansøgningen.
10. Jord, som flyttes i forbindelse med etablering af nye bygninger, må udlægges i et maksimalt 50 cm tykt lag på arealer, som ikke er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor stor en mængde der flyttes.
11. De nye bygninger skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.

SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND

12. Der skal indhentes en udledningstilladelse fra Sønderborg Kommunes afdeling for Vand og Jord til udledning af tagvand.

GØDNINGSPRODUKTION OG -HÅNDTERING

13. Der skal til enhver tid være opbevaringskapacitet til 9 måneder.

STØJ FRA ANLÆG OG MASKINER

14. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (½ time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentation skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningsen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden. Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj". Målingen/beregningsen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingerne og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

15. Virksomhedens bidrag til lavfrekvent støj og infralyd fra f.eks. ventilationsanlæg, køleanlæg eller kompressor målt indendørs i bygninger uden for eget skel må ikke overskride grænseværdier for støj jf. Orientering 9/1997 fra Miljøstyrelsen. (stilles kun i særlige tilfælde)

FLUER OG SKADEDYR

16. Der skal overalt på ejendommen føres en effektiv fluebekæmpelse samt forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
17. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).
18. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

STØV FRA ANLÆG OG MASKINER

19. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

RÅVARER OG HJÆLPESTOFFER

20. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier m.v. må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand
21. Bekæmpelsesmidler skal opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn, jord eller lignende.

DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

22. Bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
23. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4084.

TRANSPORT

24. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømte, så der ikke spildes gylle på veje.

HUSDYRBRUGETS OPHØR

25. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:
  - En oprydning i og omkring staldanlæg
  - Tømning og rengøring af fortank med rørsystemer m.v. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
  - Tømning af alle olietanke
  - Bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

PÅVIRKNING FRA AREALERNE

26. Den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
27. Der må ikke udbringes slam eller anden organisk gødning på arealerne.
28. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 112 ha udspretningsareal, som fremgår af bilag 8.
29. Der må udspredes gødning på arealerne, der svarer til maksimalt 1,4 DE/ha.
30. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 146,9 DE på bedriften, hvoraf de 74,9 DE er fra egen drift og resten er fra tredjemand.

31. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til åer, bække, grøfter eller søer.
32. Der stilles vilkår til at 38-0, 39-0, 41-0, 51-0 og 51-1 fremover afgræsses med kreaturer, svarende til maksimalt 12,51 DE (1 DE/ha).

BILAG

